

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ, ПРАКТИКИ ТА ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

«До захисту допущено»
Завідувач кафедри

_____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)
“ _____ ” _____ 2015 р.

Магістерська дисертація

з напрямку підготовки (спеціальності) 8.02030304 «Переклад»

на тему «Лінгвопрагматичні особливості реалізації комунікативних намірів в англомовних текстах політичних промов: перекладацький аспект»

Виконав (-ла): студент (-ка) 5 курсу, групи ЛА-41м

Моршна Марія Миколаївна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) (підпис)

Науковий керівник канд. філ. наук Волощук І.П. _____

Консультант _____

Рецензент професор _____

Засвідчую, що у цій магістерській дисертації немає запозичень з праць інших авторів без відповідних посилань

Студент _____
(підпис)

Київ – 2015 року

РЕФЕРАТ

На сучасному етапі розвитку суспільства зростає значення політичної комунікації, оскільки в умовах демократичного соціального устрою питання влади відкрито обговорюються, і вирішення багатьох політичних проблем залежить від того, наскільки адекватно ці проблеми будуть інтерпретовані. В останні роки окремі проблеми політичного дискурсу стали об'єктами обговорення в науковій і публіцистичній літературі. Категорія дискурсу взагалі та політичного зокрема є на сьогодні предметом наукових дискусій. Загалом потребують висвітлення базові концепти політичного дискурсу, його системоутворюючі ознаки, функції та особливості.

Класичними працями, в яких досліджуються проблеми дискурсу, можна назвати твори Ю. Габермаса, Т. ван Дейка, М. Фуко та М. Гайдегера. Деякі аспекти політичного дискурсу знаходять своє відображення в роботах закордонних та вітчизняних науковців, серед яких слід відзначити П. Кузьміна, М. Ільїна, Є. Шейгал, О. Міхальову, Є. Переверзева, Є. Кожем'якіна, Г. Почепцова, В. Павлуцьку, М. Гаврилову, Дж. Сейдел та М. Гейса; основні положення мовної прагматики Дж.Серль, положення про взаємозв'язок мови та мовлення (Фердинанд де Соссюр). Вивчення політичного дискурсу та політичної промови, зокрема, являє собою актуальний напрямок досліджень в сучасній лінгвістиці, в рамках якого ведуться дослідження різні за методикою, цілями і завданнями. На сьогодні у сфері перекладознавства одним із складних завдань є переклад політичного мовлення, що вимагає певних фонових та перекладацьких знань, адже тема комунікативних намірів сучасних політиків та мовних засобів їх реалізації, до цих пір, залишається недостатньо висвітленою, що й зумовлює актуальність написання цієї роботи.

Таким чином, **актуальність роботи** полягає у необхідності лінгвістичного дослідження мовних засобів, за допомогою яких реалізуються певні комунікативні наміри сучасних політиків, з точки зору збереження прагматики при їх перекладі.

Метою даної роботи є аналіз комунікативних намірів сучасних політиків, їх стратегій та тактик і мовних засобів їх реалізації.

Для досягнення поставленої мети були визначені такі **завдання**:

- Розкрити основні ознаки політичного дискурсу як об'єкту прагматичної лінгвістики;
- виявити комунікативні наміри у політичних промовах;
- встановити та описати граматичні та лексичні та стилістичні мовні засоби за допомогою яких реалізуються певні комунікативні наміри у політичних промовах.
- здійснити перекладацький аналіз зазначених мовних засобів з точки зору збереження прагматики комунікативних намірів політиків.

Об'єктом дослідження виступають комунікативні наміри у політичних промовах.

Предметом дослідження виступають особливості мовної реалізації комунікативних намірів у англійських текстах політичних промов та способи їх перекладу.

Матеріалом дослідження стали 100 текстів політичних промов Барака Обами, Ангели Меркель, Петра Порошенка та Гіллари Клінтон. Джерелом текстів стали сайти офіційних представництв політиків.

Завдання і характер дослідження зумовили використання **групи методів**, серед яких провідними є метод дедукції та індукції, синтезу та аналізу, метод контекстного аналізу. Стилїстичний аналіз що дав можливість розкрити стилїстичні особливості і характеристику мовних одиниць що репрезентують комунікативні стратегії; прагматичний аналіз що сприяв виявленню прагматичних параметрів виділення комунікативних намірів політиків та перекладацькі методи: комунікативний, семантичний, трансформаційний.

Наукова новизна полягає в узагальненні лінгвістичної сутності комунікативних намірів, їх тактик та стратегій та класифікації мовних засобів їх вираження та способів їх перекладу, представлено комунікативно

мовленнєві портрети політичних діячів з урахуванням гендерних особливостей.

Теоретичне значення полягає в теоретичному обґрунтуванні проблеми актуалізації комунікативних намірів в політичному дискурсі, що дозволяє поглибити сприйняття їх прагматики, та системно представити мовні засоби їх реалізації.

Практичне значення полягає в тому, що теоретичні засади дослідження та систематизований матеріал та результати аналізу можуть бути використаними в процесі викладання семінарів та лекцій з дисципліни «Теорія тексту».

Апробація. Стаття «Лексико-граматичні засоби мовленнєвого маніпулювання в текстах політичних промов» подана до друку до збірника наукових праць «Сучасні наукові дослідження представників філологічних наук та їхній вплив на розвиток мови та літератури». Участь у конференції «Людина як суб'єкт міжкультурної комунікації: сучасні тенденції у філології, перекладі та навчанні іноземних мов» з тезами «Лексичні та граматичні засоби вираження комунікативних намірів у текстах політичних промов».

Структурно робота складається зі вступу, розділу 1, в якому висвітлюються концепції світових мовознавців щодо «політичного мовлення», змісту понять «дискурс» та «текст», і різниці між ними; основних класифікацій та характеристик політичних промов тощо, розділу 2, що включає короткий огляд характеристик лексичних та граматичних мовних засобів політичного тексту, опис їх особливостей, а також розділ 3, який охоплює перекладацький аналіз мовних засобів реалізації комунікативних намірів політиків в англійських текстах політичних промов. Робота також містить висновки до кожного розділу, загальні висновки та список використаних джерел.

РЕФЕРАТ

На современном этапе развития общества возрастает значение политической коммуникации, поскольку в условиях демократического социального устоя вопрос власти открыто обсуждается, и решение многих политических проблем зависит от того, насколько адекватно эти проблемы будут интерпретированы. В последние годы отдельные проблемы политического дискурса стали объектами обсуждения в научной и публицистической литературе. Категория дискурса, в общем, и политического в частности является сегодня предметом научных дискуссий. Эта сфера нуждается в изучении базовых концептов политического дискурса, его системообразующих признаков, функций и особенностей.

Классическими трудами, в которых исследуются проблемы дискурса, можно назвать произведения Ю. Хабермаса, Т. ван Дейка, М. Фуко и М. Хайдеггера. Некоторые аспекты политического дискурса находят свое отражение в работах зарубежных и отечественных ученых, среди которых следует отметить П. Кузьмина, М. Ильина, Е. Шейгал, А. Михалеву, Е. Переверзева, Е. Кожемякина, Г. Почепцова, В. Павлуцкого, М. Гаврилову, Дж. Сейдел и М. Гейси; основные положения языковой прагматики Дж. Серль, положение о взаимосвязи языка и речи (Фердинанд де Соссюр). Изучение политического дискурса и политической речи, в частности, представляет собой актуальное направление исследований в современной лингвистике, в рамках которого ведутся исследования разные по методике, целями и задачами. На сегодня в сфере переводоведения одним из сложных задач является перевод политических речей, который требует определенных фоновых и переводческих знаний, ведь тема коммуникативных намерений современных политиков и языковых средств их реализации, до сих пор остается недостаточно освещенной, что и обуславливает актуальность написания этой работы.

Таким образом, **актуальность работы** заключается в необходимости лингвистического исследования языковых средств, с помощью которых

реализуются определенные коммуникативные намерения современных политиков, с точки зрения сохранения прагматики при их переводе.

Целью данной работы является анализ коммуникативных намерений современных политиков, их стратегий и тактик и языковых средств их реализации.

Для достижения поставленной цели были определены следующие **задачи**:

- раскрыть основные признаки политического дискурса как объекта прагматической лингвистики;
- выявить коммуникативные намерения в политических речах;
- установить и описать грамматические и лексические и стилистические языковые средства, с помощью которых реализуются определенные коммуникативные намерения в политических речах.
- осуществить переводческий анализ указанных языковых средств с точки зрения сохранения прагматики коммуникативных намерений политиков.

Объектом исследования выступают коммуникативные намерения в политических речах.

Предметом исследования выступают особенности языковой реализации коммуникативных намерений в англоязычных текстах политических речей и способы их перевода.

Материалом исследования стали 100 текстов политических речей Барака Обамы, Петра Порошенко, Ангелі Меркель и Хиллари Клинтон. Источниками текстов были сайты официальных представительств политиков.

Задачи и характер исследования обусловили использование **группы методов**, среди которых лидируют метод дедукции и индукции, синтеза и анализа, метод контекстного анализа. Стилистический анализ дал возможность раскрыть стилистические особенности и характеристику языковых единиц представляющих коммуникативные стратегии; прагматичный анализ способствовавший выявлению прагматических

параметров выделения коммуникативных намерений политиков и переводческие методы: коммуникативный, семантический, трансформационный.

Научная новизна заключается в обобщении лингвистической сущности коммуникативных намерений, их тактик и стратегий и классификации языковых средств их выражения и способов их перевода.

Теоретическое значение состоит в теоретическом обосновании проблемы актуализации коммуникативных намерений в политическом дискурсе, что позволяет углубить восприятие их прагматики, и системно показать языковые средства их реализации.

Практическое значение состоит в том, что теоретические основы исследования и систематизированный материал и результаты анализа могут быть использованы в процессе преподавания семинаров и лекций по дисциплине «Теория текста».

Апробация. Статья «Лексико-грамматические средства речевого манипулирования в текстах политических речей» представлена в печати в сборник научных трудов «Современные научные исследования представителей филологических наук и их влияние на развитие языка и литературы». Участие в конференции «Человек как субъект межкультурной коммуникации: современные тенденции в филологии, переводе и обучении иностранным языкам» с тезисами «Лексические и грамматические средства выражения коммуникативных намерений в текстах политических речей».

Структурно работа состоит из введения, раздела 1, в котором освещаются концепции мировых языковедов, которые касаются «политических речей», содержания понятий «дискурс» и «текст», и разницы между ними; основных классификаций и характеристик политических речей и т.д., раздела 2, включающего краткий обзор характеристик лексических и грамматических языковых средств политического текста, описание их особенностей, а также 3 раздела, который охватывает переводческий анализ языковых средств реализации коммуникативных намерений политиков в

англоязычных текстах политических речей. Работа содержит выводы к каждому разделу, общие выводы и список использованных источников.

ABSTRACT

In modern society, the importance of political communication as a democratic social foundation of power is openly discussed issue and solves many political problems depends on how these problems will be properly interpreted. In recent years, some problems have become targets of political discourse discussion in the scientific and journalistic literature. The category of the political discourse in general and in particular is today the subject of scientific debate. Generally they require coverage linguistics research of basic concepts of political discourse, its functions and features.

Our research was based on the classical works, in which the problems of discourse were described, of such authors as Habermas, T. van Dake, M. Foucault and M. Heidegger. Some aspects of political discourse are represented in the works of M. Kuzmin, Mikhail Ilyin, Y. Sheyhal, A. Mikhalev, EA Pereverzev, E. Kozhemyakin, G. Pocheptsov V. Pavlutsky, M. Gavrilov, John. Seydel and M. Hayes; the main provisions linguistic pragmatics Dzh.Serl, the provisions on the relationship of language and speech (Ferdinand de Saussure). The study of political discourse and political speech in particular is the current direction of research in modern linguistics, in which the research is being conducted by various methods, goals and objectives. Today one of the challenges in the field of translation is to preserve communicative intentions and adequately translate them in political speeches, which require some background knowledge and translation skills, because the topic of modern communicative intentions of politicians and linguistic means for their implementation, so far, is not highlighted, that determines the actuality of this dissertation.

Thus, the **actuality** of the dissertation is in need of linguistic research of language means by which communicative intentions of modern politicians are implemented, in terms of maintaining pragmatic in their translation.

The **aim** of this study is to analyze the communicative intentions of modern politicians, their strategies and tactics and linguistic means to implement them.

To achieve this aim it was necessary to accomplish the following **tasks**:

- to outline the basic features of political discourse as an object of pragmatic linguistics;

- to identify the communicative intentions in the texts of political speeches;
- to establish and describe grammatical, lexical, and stylistic linguistic means with a help of which certain communicative intents in political speeches are implemented.

- to conduct the translational analysis of these linguistic means in terms of maintaining pragmatic communicative intentions of politicians.

The **object** of the study is a communicative intention in the political speeches.

The **subject** of the study is the characteristics of linguistic implementation of the communicative intentions in English texts of political speeches and ways of their translation.

The following sources of the study are used: 100 texts of political speeches of Barack Obama, Angela Merkel, Petro Poroshenko and Hillary Clinton. The source texts were found on the sites of official representative of politicians.

The following **methods** are used in the paper: a method of deduction and induction, synthesis and analysis, context analysis method. The stylistic analysis has made it possible to reveal the stylistic features and characteristics of language units that represent communication strategy; pragmatic analysis that helped to identify the pragmatic selection options of communicative intentions of politicians and translation methods: communicative, semantic, and transformational.

The **scientific novelty** is determined by the compilation of the linguistic nature of communicative intentions, their tactics and strategies and classification of linguistic means of expression and ways of their translation.

The **theoretical value** is in the theoretical grounding of the problems of actualization of the communicative intentions in political discourse that allow deepening their pragmatic perception, and systematically introducing linguistic means of their implementation.

The **practical value** is that the theoretical foundations of the systematic research and analysis and material can be used in teaching seminars and lectures on "Theory of the text."

Evaluation of results: the article "Lexical-grammatical speech manipulation tools in the texts of political speeches" submitted for publication in the collection

of scientific papers "Current research Philology representatives and their impact on the development of language and literature." Participation in the conference "Man as the subject of intercultural communication: current trends in philology, translation and foreign language teaching" with the paper "Lexical and grammatical means of expressing the communicative intentions in the texts of political speeches."

Key words: *political speech, communicative intentions, strategies and tactics, manipulation tools, translation transformations.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ПОЛІТИЧНИЙ ДИСКУРС ЯК ОБ'ЄКТ ПРАГМАТИЧНОЇ ЛІНГВІСТИКИ.....	6
1.1. Політичні промови як вид публічного виступу.....	8
1.2. Композиційна будова текстів політичних промов.....	12
1.2.1. Функції текстів політичних промов.....	17
1.3. Комунікативні наміри як задум майбутнього повідомлення та стратегії їх реалізації.....	18
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1.....	35
РОЗДІЛ 2. МОВНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ КОМУНІКАТИВНИХ НАМІРІВ ПОЛІТИКІВ У ТЕКСТАХ ПОЛІТИЧНИХ ВИСТУПІВ.....	37
2.1. Актуалізація комунікативних стратегій мовними засобами у текстах політичних виступів.....	37
2.1.1. Лексико-граматичні засоби мовленнєвого маніпулювання в текстах політичних промов.....	43
2.2. Емоційно-експресивні засоби у текстах політичних промовах: прагмакультурний аспект.....	47
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	51
РОЗДІЛ 3. ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АНАЛІЗ СПОСОБІВ ПЕРЕКЛАДУ КОМУНІКАТИВНИХ НАМІРІВ В АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТАХ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ.....	53
3.1. Засоби відтворення прагматично та лінгвокультурологічно-маркованих мовних одиниць при перекладі політичних промов.....	53
3.1.1. Засоби перекладу комунікативних намірів у політичних промовах.....	54
3.2. Гендерна маркованість в англomовних текстах політичних промов.....	68
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3.....	73
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	78

ДОДАТОК А. РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ КОМУНІКАТИВНИХ НАМІРІВ ТА СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ МОВНИХ ЗАСОБІВ, ЯКІ ЇХ АКТУАЛІЗУЮТЬ.....	79
---	----